

Úvod do výuky češtiny jako druhého/cizího jazyka

Mgr. Linda Doleží, Ph.D.

Ústav českého jazyka, FF MU Brno

Podzim 2016

SERRJ PRO ČEŠTINU JAKO CIZÍ JAZYK

Zatím popis čtyř úrovní:

- A1 (2005)
- A2 (2005)
- B1 (2001)
- B2 (2005)

Nově: REFERENČNÍ POPIS ČEŠTINY PRO ÚČELY
ZKOUŠKY Z ČESKÉHO JAZYKA PRO TRVALÝ POBYT V
ČR – úrovně A1, A2 (2014) – čeština jako druhý jazyk

MOTIVACE

- Seznámení se s úrovní B1 v minulé přednášce
- Úroveň znalosti cizího jazyka většiny z nás
- Úroveň znalosti cizího jazyka u maturity
- Nejstarší zpracovaný referenční popis k češtině jako cizímu jazyku
- Zbývající úrovně – zkoušky, navazující seminář

PRAHOVÁ ÚROVEŇ (B1) (2001)

- Threshold level
- Původní dokument 1975, aktualizace 1990 (autoři van Ek, Trim)
- Metodická báze a funkční a sémantické zmapování češtiny a slouží jako referenční rámec a standard
- Co má být student schopen pomocí jazyka DĚLAT

- Komunikativní kompetence
- Jazyková kompetence
- Sociolingvistická kompetence
- Diskurzivní kompetence
- Strategická kompetence
- Znalost sociokulturního kontextu
- Společenská kompetence

ÚROVNĚ OBECNOSTI

- Obecná charakteristika
- Rozšířená charakteristika – student by si měl poradit v praktickém, každodenním provozu s výrazným podílem předem předvídatelného způsobu jazykového vyjadřování
- Konkretizace

JAZYKOVÉ FUNKCE

- Sdělování a hledání faktických informací
  - Vyjadřování postojů
  - Ovlivňování průběhu věcí, děje
  - Společenský styk
  - Strukturace projevu
  - Korekce při komunikaci
-
- Rejstřík frází a vazeb (gramatiky a slovní zásoby) ke každé funkci

INTERAKČNÍ MODELY

- Více či běžně se vyskytující spojení jazykových funkcí (např. omluva + vysvětlení, pozdrav + odpověď)
- Jazykové funkce se nevyskytují izolovaně
- Soubor pragmatických aspektů (komunikativní záměr mluvčího, vztah mezi partnery v komunikační situaci, stupeň identity pragmatických presupozic společných oběma komunikantům = společné znalosti, zájmy etc.)

PRÁCE S TEXTEM: ČTENÍ A POSLECH

- Čtení (obecná charakteristika): informační tabule, pokyny, oznámení, instrukce, plakáty, reklamy, inzeráty, brožury, letáky, průvodce, ceníky, jízdní řády, účty, vstupenky, programy rozhlasu, televize, kin, divadel, koncertů, legendy u map, telefonní seznamy, formuláře (+ rozšířená charakteristika – osobní korespondence, informativní články z novin a časopisů, předpovědi počasí)
- Poslech: omezenější repertoár

PSANÍ

- Bezpečné ovládnutí techniky psaní + znalost potřebných gramatických a lexikálních prostředků a schopnost užívat jich ke sdělování svých myšlenek
- Formuláře, dopisy (nájem bytu, pozvánky, poděkování, vzkazy, žádosti (o místo), zpráva o nehodě pro pojišťovnu+ osobní), rubriky oficiálních tiskopisů
- Základní stavba a uspořádání textu, úvodní a závěrečné formule, data, velká písmena a interpunkce

SOCIOKULTURNÍ KOMPETENCE

- Co umí student v jazyce DĚLAT
- Čeho si je vědom
- S čím je obeznámen

I. Univerzální zkušenosti

II. Společenské konvence a rituály

- a) Mimojazykové (mluva těla, návštěva, jídlo a pití)
- b) Jazykové

- Zdvořilostní konvence
- Nebud'te dogmatictí
- Bud'te opatrní
- Nenuťte partnera, aby něco udělal

KOMPENZAČNÍ STRATEGIE

- Schopnost vyrovnat se s požadavky, které na něho bude klást komunikační situace, na niž není dobře připraven
- Jako posluchač/čtenář
- Jako mluvčí nebo pisatel
- Na společenské rovině

PŘÍKLAD

- V roli pisatele student dokáže:
  - 1. vyjádřit neznalosti (Nevím, jak to mám napsat.)
  - 2. používat konkrétních jazykových prostředků
  - 3. používat vhodných slovníků (jedno- i dvojjazyčných)

UČIT SE STUDOVAT ☺

- Potřeby a cíle
- Proces učení
- Učení pomocí přímé zkušenosti s jazykem

CHYBY

- Jazyková komunikace nemůže být uspokojivě zajištěna, aniž bychom se alespoň přiblížili k jisté gramatické, lexikální a fonologické normě.
- Chyby v těchto oblastech, které interferují s komunikativní účinností, nejsou přijatelné.
- Velmi relativní – spousta faktorů.

DODATEK A: VÝSLOVNOST A INTONACE

- Segmentální i prozodické jevy
- Experimentální výzkum
- Pražská lingvistická škola

- Standard: Výslovnost spisovné češtiny I (1954, 1967),
Výslovnost spisovné češtiny – přejatá slova (1978)

- Dodatek B: Gramatika
- Dodatek C: Slovní rejstřík/Rejstřík otevřených položek
- Dodatek D: Věcný rejstřík

○ Publikace:

celkem 433 stran

téměř nedostupná ☺

